

Jos sinä tahdot . . .

Alkoholien liiallisesta käytöstä on viime aikoina puhuttu ja kirjoitettu runsaasti. Mutta näin on tehty ennenkin. Vuonna 1833 eli lähes 150 vuotta sitten ilmestyi Sant Pietarporissa painettu vihkonen, jonka nimenä oli Juopumuxen erinomaiset edut.

Tuossa vihkosessa niistä oli seuraavia määritelmiä:

Jos sinä tahdot estää ystäviä ja tuttavias auttamasta sinua onnellisna elämään, niin ole juomari, sillä juoppouden kautta sinä kadotat kaikkien kunniallisten ihmisten rakkauden.

Jos sinä tahdot tyhjäksi tehdä kaikki sinun toimes ja työ, niin ole juomari, ja kaikki raukee turhaan.

Jos sinä tahdot estää koko ihmisten sukukuntaa sinua kunnioittamasta ja ylöndämästä sinua korkiaan virkaan ja kunniaan, niin ole juomari, ja sinä olet näkevä, että he kaikki sinusta luopuvat.

Jos sinä tahdot köyhtyä, niin ole juomari, ja vähän ajan sisällä olet sinä käypä ryysyissä ja räpäleissä, ja ei ole sinulla kopeekkata kukkarossa.

Jos sinä tahdot tulla hulluksi, niin ole juomari, ja pian sinä hävität taidon ja ymmärryksen.

Jos sinä olet etees ottanut elämätäs lopettamaan, niin ole juomari, sillä se on paras tie kadotukseen.

Jos sinä tahdot, että jokainen tietäis sinun salaisuutes ja tyhmyt työ, niin ole juomari, sillä sen kautta kaikki salaisuudet niin pian suusta ulostulevat kuin viina kurkusta alas mennyt on.

Jos sinä luotat suuren voimas päälle, niin ole juomari, ja viina, joka väkevämpi on, lyö sinut pian maahan.

Jos sinä tahdot olla inhoittavainen ja rietas, niin ole juomari, ja sinä olet haiseva kuin lanatatunkio.

Jos sinä tahdot rikkoa akkunat ja peilit, pöydät ja tuolit, eripuraisuutta matkaansaattaa, rikoksen alaiseksi tulla, hevoisten ja rattaitten alle joutua ja vahdissa istua, niin ole juomari, ja se olis ihmeellistä, ettei tämä sinulle onnistais.

Juopumus on kaiken synnin ja pahuuden juuri, ja kaikkein taudien ja sairauden äiti. Juopumus kadottaa ymmärryksen, hävittää muiston, tekee ruumiin julkaksi ja rumaksi, vähentää voiman, saattaa veren kuumaksi, lyö sisälliset ja ulkonaiset parantumattomat haavat, on synnille makeudexi, sielulle Saatana ja rahakukkarolle varas.

Vapise ja värise sinä juomari, ja tiedä, että kadotuksen kita odottaa sinua nielläxensä sinut ijankaikkisesti.

Ihmisten sukukunnan häpiäxi se on tosi, ettei niin monta ihmistä veteen hukkunut ole kuin viinan kautta. Heitä pois, o synninen, viinapullo pöydällä ja viinalekkeri huoneestas, eroita itseäs kaikista senkaltaisista seuroista, jotka viettelevät sinua juopumuxeen.

Mitä sanotaan pyhässä Sanassa: Joel I luku 5 värsy: Herätkää juopuneet ja itkeäkää ja ulvokaat kaikki viinan juomarit. — ja Salomonin Sananlasku: 25 Luku 29, 30, 31, 32 värsy: Kusa on kipu? Kusa murhe? Kusa tora? Kusa valitus? Kenellä haavat ilman syytä? Kenellä punaiset silmät? Siinä kusa viinan tykönä viivytään ja tullaan tyhjentämään mitä sisälle pandu on. Älä katsele viinaa ehkä se punoittaa ja on selkiänä klasissa, ja huokiasti menee alas. Vaan viimeiseldä puree se niinkuin kärke ja pistää niinkuin kyykäärme. Ja vielä Jesais 5 Luku 11 värsy: Voi niitä jotka varhain huomeneltain ylhällä ovat juopumusta noutelemaan ja istuvat hamaan yöhön asti, että he viinasta palavixi tulisit.

Katso kuinga juomarin kasvot ovat valjut, keltaiset ja ajettu-

neet viinasta, koko hänen ruumiinsa värisee, hänen jäsenensä ovat täynnä kipua ja haisevia haavoja, kuolema tulee ja juomarin kuolema on kauhia.

Rakas lukija! Nyt olet sinä nähnyt ja kuullut juopumuxen erinomaiset edut ja mikä uhkaa niitä, jotka juopumusta harjoittavat, tutki itse ja jos havaitset että olet juomari, niin lakkaa heti ja aloita uutta elämää.

Se oli tekstiä, jossa oli kouriintuntuvaa väkevyyttä ja jossa juopottelun vahingollisuus selvitettiin sumeilemattomin sanoin. Keitä oli asialla ollut, siitä ei ole tietoa säilynyt. Lehtisen teksti oli kotoisessa arkistossani ainakin kertaalleen jäljennettynä ja julistuksen kirjoittajasta ei ollut mainintaa. Tuskinpa sitä lie ollut alkuperäisessä painotuotteessakaan.

Painopaikkakunnasta päätellen tuo raittiusasiaa ajanut tuote lienee tarkoitettu vanhassa Pietarissa eläneille ja siellä runsain joukoin käyneille suomalaisille kauppamiehille ja muilla asioilla liikkuneille. Sen voi päätellä siitä, että tekstissä puhutaan "hevoisten ja rattaitten alle" joutumisesta. "Vahdissa" istumisella uhkaaminen saattaa tarkoittaa sotilaille määrättyä rangaistusta.

Yrjö Karisalmi

Oluen käyttö ruokajuomana

Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos tilasi eräitä alkoholiin liittyviä kysymyksiä Suomen Gallupin JOMA-omnibussiin toukuussa 1974. Kahdessa kysymyksessä tiedusteltiin, mitä juomia vastaajat käyttävät toisaalta sunnuntain ja toisaalta arkipäivän pääaterialla. Samat kysymykset esitettiin myös vuosien 1968—1969 kulutustutkimuksessa (Mäkelä 1969).

Vuoden 1968 kulutustutkimuksen näyte on otos Suomessa vakinaisesti asuvasta 15—69 -vuotiaasta väestöstä. Seuraavassa tarkastelussa ovat mukana vain ne vastaajat, jotka haastateltiin sekä syksyllä 1968 että syksyllä 1969.

JOMA-omnibussin näyte pyrkii edustamaan maan 15 vuotta täyttänyttä väestöä. Näyte perustuu ositettuun vyöhykeotantaan, jossa käytetään satunnaisesti määrättyjä lähtöosoitteita. Lähtöosoitteita ei kuitenkaan kenties käytännössä kovin tiukasti, joten käytännössä on lähinnä kyseessä kiintiöpoiminta.

Kaikilla kolmella tutkimuskerralla käytettiin samoja kysymyksiä. Vastausten luokittelussa

sitä vastoin on pieniä eroja. Kulutustutkimuksessa haastattelijat ohjasivat vastaajat nimeämään vain yhden, kaikkein useimmin käyttämänsä ruokajuoman. Vuoden 1974 gallupissa eräät vastaajat sitä vastoin nimesivät useita rinnakkaisia juomia. Yhtenä juomana oli tällöin aina maito tai piimä.

Oheisesta taulukosta ilmenee, että ruokajuomien jakautumassa ei ole tapahtunut suuria muutoksia sitten vuoden 1969. Erot ovat niin pieniä, että niiden kommentointi on peräti uskalias- ta, varsinkin kun ottaa huomioon, että näytteet ja aineiston- keruutapa eivät ole tarkasti vertailukelpoisia. Muutama huomio voidaan silti esittää.

Maito ja piimä ovat säilyttäneet hallitsevan asemansa sekä sunnuntain että arkipäivän pää- aterialla. Viiniä käytetään edelleen aterijauomana yhtä harvois- sa kodeissa kuin 60-luvun lopul- la. Pilsnerin, kaljan ja sahdin käyttö on vähentynyt entises- tään. Yllättävää on huomata, että keskioluen käyttö aterijauomana on jopa hivenen vähentynyt vuo- desta 1969. Ehkä ensi innostus vapaaseen keskiolueen toi sen ti- lapäisesti sellaisiinkin ruokapöy- tiin, joista se myöhemmin on hävinnyt. Miesten keskuudessa A-oluen käyttö sunnuntain ate- rialla sitä vastoin on ehkä jonkin verran yleistynyt.

Olut ei siis vuoteen 1974 men- nessä ollut tunkeutunut suoma- laisiin ruokapöytiin kovin ylei- sesti. Pikemmin näyttää siltä, että ensi innostus keskiolueen ruokajuomana on laantunut.

Klaus Mäkelä

Taulukko 1. Suomalaisten ruokajuomat vuosina 1968, 1969 ja 1974, %

	Naiset			Miehet		
	1968 N 429	1969 N 429	1974 N 492	1968 N 1 293	1969 N 1 293	1974 N 491
Sunnuntain pääaterialla						
maito/piimä	92,8	89,7	86,1	90,6	86,4	83,2
maito/piimä ja jokin mallasjuoma			1,6			1,0
maito/piimä ja jokin muu juoma			5,2			4,2
mehu, vesi, kivennäis- vesi, virvoitusjuoma	2,8	4,0	4,0	2,2	2,6	3,0
pilsneri, kalja, sahti	2,6	2,1	1,0	3,2	2,9	1,2
keskiolut	0,9	3,5	0,8	2,1	6,3	4,2
A-olut	0,5	0,2	0,6	1,4	1,2	2,4
viini	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,8
	100,1	100,0	99,9	100,0	99,9	100,0
Arkipäivän pääaterialla						
maito/piimä	94,4	92,3	90,1	92,7	90,6	88,9
maito/piimä ja jokin mallasjuoma			0,8			1,0
maito/piimä ja jokin muu juoma			5,0			3,6
mehu, vesi, kivennäis- vesi, virvoitusjuoma	3,3	4,4	3,0	2,3	3,0	3,4
pilsneri, kalja, sahti	2,4	2,1	0,6	3,6	3,2	1,4
keskiolut	—	1,2	0,2	0,9	2,9	1,2
A-olut	—	—	0,2	0,4	0,3	0,2
viini	—	—	—	0,1	—	0,2
	100,1	100,0	99,9	100,0	100,0	99,9

Kirjallisuus

Mäkelä, Klaus: Keskioluen va-
pauttamista koskevat käsitykset
ja oluen käyttö ruokajuomana
ennen ja jälkeen lainuudistuk-
sen. Alkoholipolitiikka 34 (6):
336—337, 1969.

Sosiaalihallitus esittää uusia hoitopisteitä

Sosiaalihallitus pyytää perusta-
mislupaa kuudelle kunnalliselle
a-klinikalle sosiaali- ja terveys-
ministeriöltä. Sosiaalihallitus ha-
luaa lisäksi perustettavaksi kol-
me kunnallista ensisuoja ja
yhden yhdistetyn katkaisuhoido-
aseman ja hoitokodin. Samalla se
ehdottaa a-klinikatoimintaan
valtiolta varoja 640 000 markkaa.

Sosiaalihallitus pyytää lupaa
perustaa Iisalmeen, Kanta-Hä-
meeseen, Loviisaan, Raaheen,
Imatralla sekä Kalajoki- ja Py-
häjokilaaksoon kunnalliset a-
klinikat.